

FOTO: ÉBERLING ANDRÁS

Kevés a készségtárgyak oktatására fordított idő

Hámori József a teljesebb emberi személyiség kialakulásának feltételeiről

Ma már tudományosan is bizonyítható, amit régóta sejtettek: az ember kreatív fejlődését nagymértékben befolyásolják a művészetek. Nemcsak aktív művelésük, hanem passzív befogadásuk is fejleszti a kreativitást. Hámori József agykutató ezért rendkívül fontosnak tartja, hogy a művészeti tárgyak oktatása megfelelő hangsúlyt kapjon a gyermekek nevelésében. Az alapfokú művészeti iskolák normatívája drasztikus csökkentésének tervét ugyan a szakmai tiltakozás miatt elvetette a kormány, a neves tudós azonban úgy látja, ettől függetlenül növelni kellene a készségtárgyak iskolai óraszámát, hiszen az nemcsak háromszázezer gyermeket, hanem minden diákot érint.

szén a gyermekek tizenhét éves koráig. Sajnos úgy tűnik, a jelenlegi oktatáspolitikát ezeket a tárgyakat szükségtelennek tartja, és minél jobban igyekszik kiszorítani a tantervből.

– Pontosan hogyan befolyásolja a készségtárgyak, vagyis a tánc, a zene, a képzőművészet a kreativitás fejlődését?

– A felnőtt személyiség kifejlődése a fiataloknál tulajdonképpen féloldalas, hiszen elsősorban a verbális, az intellektuális vagy logikus gondolkodásra nevelés kap hangsúlyt (ez mind az agy bal féltékés tevékenysége), ugyanakkor létezik egy másik fajta, szintén nagyon fontos kommunikáció, ami a jobb féltékéhez tartozik, és kiegészíti a bal féltékés tudást: például a muzsika és bizonyos vizuális képességek. Mindez azért fontos, mert maga a kreativitás is elsősorban a jobb féltékés képessége, amelyet azonban nem készen kapunk, hanem kisgyermekkorától kezdve ki-

kell fejleszteni. Ma már tudományosan is bizonyított, hogy a készségtárgyak gyakorlása vagy éppenséggel a passzív befogadása, mint a zenehallgatás vagy a múzeumlátogatás, növelik a kreativitásukat. Egyszerűen nem tudom megérteni, amikor modernebb iskoláról, modernebb oktatásról, modernebb nevelésről beszélünk, akkor hogy lehet elfelejteni a jobb féltékés ezekről a tulajdonságairól, amelyek egy teljesebb emberi személyiség kialakulásához feltétlenül szükségesek.

– Beszéltünk az auditív és a vizuális művészetekről. A mozgás hogyan kapcsolódik ehhez?

– A készségtárgyakhoz ilyen szempontból a testnevelés is hozzátartozik, amit a kormány kis híján fakultatívvá tett, szerencsére a parlament megvétózta ezt a törekvést. Minél fiatalabb egy gyerek, annál fontosabb számára a napi testnevelés, már csak azért is, mert rettentő erős en-

nek a korosztálynak a mozgásigénye. Aki valaha állt osztály előtt, annak tapasztalatból kell tudnia, hogy egy 45 perces óra végén már alig lehet bírni a gyerekekkel, mivel a figyelmük elmegy, de a mozgásigényük fennáll, ezért izegnek-mozognak, forgolódnak. Ezt kellene levezetni és megfelelő keretek közé terelni, ráadásul a testnevelésben a játékosabb is nagyon fontos a gyermek helyes fejlődése szempontjából, enélkül nincs meg a jobb személyiség. Ennek segítségével lehet megtanítani a csapatmunkára, és ezzel lehet előkészíteni a „sportos” mozgásra. (Ne felejtjük el, hogy a mozgás egyben növeli az agy oxigénellátását, és ezen keresztül segíti az agyhoz köthető működéseket is.) A sportban érvényesül az improvizáció is, ami szintén fontos része a nevelésnek, ehhez azonban az alapokat meg kell szerezni, és erre kiváló a testnevelés. Az improvizáció természetesen a zenében is jelen van. Sze-

mélyes tapasztalatból tudom, hogy ez milyen sokat segített engem az egyetemi évek alatt. Fiatalkoromban hegedültem, még a szigorlati időkben is naponta gyakoroltam, néhány óras tanulás után, amikor elfáradtam, mindig improvizáltam magamnak, és ez az improvizáció, ez a játékosabb újra képessé tett arra, hogy folytatni tudjam a tanulást. Ez is mutatja, mennyire fontos, hogy a két agyfélteke között egyensúly alakuljon ki.

– A művészet korábban nem vált el ennyire a tudománytól, mint napjainkban, az értelmiség járatos volt a zenében, a költészetben és a képzőművészetben.

– Valóban, a nagy természettudósoknál teljesen természetes volt a művészet, sokan nemcsak műkedvelők voltak, hanem aktívan zenéltek, festettek. Bolyai Jánosról, a XIX. század legnagyobb tudosáról kevesen tudják, milyen kiválóan hegedült. Amikor Vörösmarty Mihály meghalt, az árvák javára jótékonyági koncertet szerveztek, ezen Bolyai három Pagani-Capricciót játszott. Einstein is naponta hegedült, és amikor egy újságíró azt mondta neki, hogy mester, maga néha órákat is hegedül, ahelyett, hogy dolgozna, Einstein válasza rövid volt: Tisztelt úram, ha nem hegedülök, nem tudnék dolgozni. Teller Ede (aki egyébként kiváló zongorista volt) például le is írta, hogy amit a fizikában elért, azt jelentős mértékben Ady Endre költészetének köszönheti, mert azt a gondolatíságot, ami az Ady-költészetben tükröződik, azt alkalmazta ő a fizikában. Az én mesterem, Szent-ágothai János, amellelt, hogy kiváló tudós volt, nagyon jól festett és rajzolt. Ezek valahol összetartoznak, és azt is mutatják, hogy a művészeti készségek a nagy tudósoknál hasznára voltak. Említhetnék egy olyan koncertet is, amelyen Mozart nagy g-moll szimfóniája hangzott el, és amely után Alan Greenspan, a Federal Bank most leköszönő elnöke azt mondta egy beszédében: igazán jó közgazdász, jó pénzügyi szakember csak akkor lehet valaki, ha átveszi azt a kreativitást, amit a g-moll szimfónia hallgatása jelent. Lev Tolsztojt, a nagy író állítólag nem nagyon szerette a zenét, mégis azt írta le, hogy „a zene az érzelmek gyorsírása”. Meg is magyarázta: amíg szavakban csak töredékesen tudjuk magunkat kifejezni, addig a zenében holisztikusan. Mindez a kodályi megállapítást igazolja: „Nincs teljes emberi személyiség zene-ének (művészetek) nélkül!”

SITKEI LEVENTE

Nem lehet azt mondani, hogy Kína minden nap életét nagyon megzavarta volna a madárinfluenza. Bár a betegségről rendszeresen írtak a lapok, és a televízióban is sok helyet kapott a kór terjedése, a China Eastern és az Air China légitársaságok is rendszeresen csirkét adnak utasaiknak. Az utazó a betegség létezésével elsőként akkor szembesül, amikor be kíván lépni az Európai Unió területére, például Frankfurtban. Az átszállás – mivel Sanghaj–Budapest közvetlen járat nincsen – természetes, az azonban messze nem, ha a kínai illetékesek rosszul adják fel a csomagokat, így azok a német nagyváros repterének gumiszalagján forognak körbe-körbe. A csomagváróban irdatlan tömeg várakozik, mindannyian Kínából érkeztek, s belépnének Németországba, így az EU-ba is. A kijáratnál pedig gumikesztyűs német állat-egészségügyi munkatársak várják a csomagokat. Fejük felett kis ábra jelzi, mire föl vizsgálódnak, ott van ugyanis az Európai Unió két emblémája, benne a Németországot jelképező D betű.

A németek minden előzetes véleményt igazolva módszeresen és udvariasan, de nem különösebben kedvesen. Az állatorvos kinyitja az összes csomagot, s megkérdezi a poggyász gazdájától, van-e benne szárnyasból készült termék. Ezután minden részletre ügyelve, aprólékos munkával szétszedi a bőröndöket, majd miután mindent rendben talál, további jó utat kíván, és elengedi a várakozót. Néhány perc múlva a csomagok útban vannak Budapest felé. Ha az uniós

Mi van a poggyászban?

A kínai nagyváros légikikötőjében ellenőrzik a ki- és belépő utasok egészségügyi állapotát, főként azokat, akik a madárinfluenza által fertőzött területeken jártak. A gyakorlatot csak most kezdték, ami jó hír, hiszen Magyarországon szinte ellenőrzés nélkül juthatnak be a Kinából érkezett csomagok. A vám- és pénzügyőrség szerint ez a természetes.

rendelkezést a hatékony vizsgálatra a németek így betartják, vajon milyen lehet az állat-egészségügy gyakorlata Budapestben? – merül fel a kérdés, s közben magamban szánkozva figyelem Kínából érkezett útítársaimat, akiknek nem lépte át csomagja az EU határát. Budapestben azonban semmiféle tumultus nincsen, ugyanis egyetlen hivatalos személy sem kíváncsi arra, vajon közhögő tyúkok vagy kínai selyem van a poggyászban.

A Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága (VPOP) szóvivője lapunk kérdésére közölte, ha állat-egészségügyi kérdéssről van szó – jelen esetben arról –, az illetékes szervvel együttműködve vizsgálják meg az érintett országból érkező poggyászokat. Sipos Jenő elmondta, jelenleg érvényben van egy olyan rendelkezés, amely szerint a VPOP átellenőrzi a Kinából érkező utasok csomagjait. Bővebb felvilágosításért azt kérte, küldjük el a kérdéseinket elektronikus úton, amelyekre válaszolni fog.

Az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat főigazgatója, Bujdosó László elmondta, utasok esetében az Egészségügyi Világszervezet semmiféle korlátozást nem vezetett be, a csomagok vizsgálata pedig nem az ő feladatuk, hanem az állat-egészségügyi szolgálaté. Süth Miklós, a szolgálat vezetője lapunkkal azt közölte, a Ferihegyi repülőtérén is van Magyarországnak állat-egészségügyi határállomása, ahol kiszűrjük azokat a termékeket, amelyek tiltólistán vannak. Megerősítette a VPOP állítását, miszerint az utasok poggyászait a vám- és pénzügyőrség ellenőrzi, ám az állat-egészségüggyel való megállapodás keretében.

Brüsszeli tudósítónk rákérdezett, hogyan kezeli az ügyet az Európai Unió, van-e követendő irányelv, amelyet a tagországoknak ajánlanak vagy akár kötelezővé tesznek. Az illetékes hivatal tisztviselője közölte, a 745/2004-es határozatban az Európai Bizottság a tagállamoktól azt kéri, hogy határaikon való beléptetésnél hatékony vizsgálatot hajtsanak végre, nehogy illegális

állati eredetű termékek kerülhessenek be az Európai Unió területére. Ennek a vizsgálatnak további szigorításáról rendelkezett a bizottság, különösen azokban az esetekben, ha az utasok a madárinfluenzával megfertőzött országokból érkeznek. Philip Tođ, az Európai Bizottság Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Főbiztoságának szóvivője felhívta a figyelmet, hogy az unió irányelveinek betartása a nemzeti hatóságok feladata.

A VPOP végül válaszolt lapunk kérdéseire. Suller Attila pénzügyőr főhadnagy kiemelte, munkatársai naponta végeznek szigorított ellenőrzéseket a repülőtérén, ám mivel „a világon jelenleg nincs kialakult madárinfluenza-járvány, így sem a vám- és pénzügyőrség, sem pedig az állat-egészségügyi szolgálat nem vezetett be olyan irányú rezsimintézkedéseket, amelyek szerint valamennyi, a Magyar Köztársaság határát átlépő utast tételes vámellenőrzés alá kell vonni az ilyen termékek felkutatása érdekében”. Emellett le-velében a főhadnagy megemlíti, hogy 2005-ben eddig mintegy kétszáz esetben intézkedett harmadik országokból Magyarországra szállítani kívánt állati eredetű élelmiszerek behozatalának megakadályozására, amelynek eredményeként az utasok által szállított poggyászokból csaknem egytonnányi élelmiszer került elkobzásra. A levélben leírja azt is, hogy a közös ellenőrzések súlyozottan a madárinfluenza-vírus felbukkanásával érintett országokból érkező közvetlen légi járatokat érintik, de szerinte a vám- és pénzügyőrség által ellenőrzött utasok kézi- és feladott poggyászát is, akik átszállással érkeznek hazánkba az érintett országokból.